

Dornröschen

Vor Zeiten war* ein König und eine Königin, die sprachen jeden Tag: „Ach, wenn wir doch ein Kind hätten!“, aber sie bekamen keins. Da trug sich zu, als die Königin einmal im Bade saß, dass ein Frosch aus dem Wasser ans Land kroch und zu ihr sprach: „Dein Wunsch wird erfüllt werden, ehe ein Jahr vergeht, wirst du eine Tochter zur Welt bringen.“ Was der Frosch gesagt hatte, das geschah, und die Königin gebar ein Mädchen, das war so schön, dass der König vor Freude sich nicht zurückhalten konnte und ein großes Fest gab.

Er **lud** nicht bloß seine Verwandten, Freunde und Bekannten, sondern auch die weisen Frauen dazu **ein***, damit sie dem Kind hold und gewogen wären. Es waren ihrer dreizehn in seinem Reich. Weil er aber nur zwölf goldene Teller hatte, von welchen sie essen sollten, so musste eine von ihnen daheim bleiben.

Das Fest ward mit aller Pracht gefeiert, und als es zu Ende war, beschenkten die weisen Frauen das Kind mit ihren Wundergaben: die eine mit Tugend, die andere mit Schönheit, die dritte mit Reichtum, und so mit allem, was auf der Welt zu wünschen ist. Als elf von ihnen ihre Sprüche getan hatten, trat plötzlich die dreizehnte herein. Sie wollte sich dafür rächen, dass sie nicht eingeladen war, und ohne jemand zu grüßen oder nur anzusehen, rief sie mit lauter Stimme: „Die Königstochter soll sich in ihrem fünfzehnten Jahr an einer Spindel stechen und tot hinfallen.“ Und ohne ein Wort weiter zu sprechen, kehrte sie sich um und verließ den Saal.

Alle waren erschrocken, da trat die zwölfte hervor, die ihren Wunsch noch übrig hatte. Weil sie den bösen Spruch nicht aufheben, sondern nur mildern konnte, so sagte sie: „Es soll aber kein Tod sein, sondern ein hundertjähriger tiefer Schlaf, in welchen die Königstochter fällt.“

* **Minulost' (2)**

Es **lebte** ein König.

Es **war** ein König.

Es war **einmal** ein König.

In früheren Zeiten lebte einmal ein König.

Vor Zeiten war ein König und eine Königin.

Žil jeden král.

Bol jeden král.

Bol raz jeden král.

V dávných dobách žil raz král.

Pred dávnymi časmi bol jeden král
a kráľovná.

Gramatika: V nemčine možno minulost' vyjadriť rôznymi spôsobmi; napr. slovesnými časmi, často s pomocou pridaných prísloviak, prídavných alebo podstatných mien.

Tip: Môžeme si vybrať z mnohých možností. Na druhej strane platí:

Wer die Wahl hat, hat die Qual.

Viac možností, väčšie trápenie.

Šípková Ruženka

Pred dávnymi časmi boli kráľ a kráľovná, ktorí si každý deň vraveli: „Ach, kiežby sme tak mali dieťaťko!“ Ale nedostávalo sa im žiadneho. Tu sa prihodilo, že kráľovná raz sedela v kúpeli a z vody vyskočila na breh žaba a prehovorila: „Tvoje pranie bude splnené, než uplynie rok, privedieš na svet dcéru.“ Čo žaba povedala, to sa aj stalo a kráľovná porodila dievčatko, ktoré bolo také krásne, že kráľ sa od radosti nemohol premôcť a usporiadal veľkú slávnosť.

Pozval nielen príbuzných, priateľov a známych, ale aj sudičky, aby dieťaťu bolo šťastie naklonené. V ríši ich bolo trinásť. Ale pretože mal iba dvanásť zlatých tanierov, z ktorých mali jesť, jedna z nich musela ostať doma.

Slávnosť sa slávila so všetkou pompéznosťou a keď sa chýlila ku koncu, sudičky dieťa obdarovali podivuhodnými darmi: jedna cnosťou, druhá krásou, tretia bohatstvom, a tak všetkým, čo si na svete možno priať. Keď jedenásť z nich vyslovilo svoj ortieľ, náhle vstúpila trinásť. Chcela sa pomstiť za to, že nebola pozvaná a bez toho, aby kohokoľvek pozdravila alebo sa len na niekoho pozrela, hlasno zvolala: „Kráľovská dcéra sa v pätnástom roku pichne o vreteno a padne na zem mŕtva.“ A bez slova sa otočila a opustila sálu.

Všetci boli vydesení. Tu pristúpila dvanásť, ktorá svoje pranie ešte nevyslovila. Pretože zlý ortieľ nemohla zvrátiť, ale len zmierniť, povedala: „Nebude to však smrť, ale hlboký storočný spánok, do ktorého kráľovská dcéra upadne.“

* Slovesá s odlučiteľnými predponami

Er lud seine Verwandten zum Essen ein.

Ale: *Ich werde / sollte die Verwandten zum Essen einladen.*

Das schöne Mädchen ging die Strasse auf und ab.

Das Konzert fängt um 7 Uhr abends an.

Pozval príbuzných na hostinu.

Pozvem/mal by som pozvať príbuzných na hostinu.

Krásne dievča chodilo po ulici hore a dolu.

Koncert sa začína o siedmej večer.

Gramatika: Predpona je na konci vety. (V neurčitku sa predpona od slovesa neoddeľuje.)
V prípade pomocných a spôsobových slovies je sloveso v neurčitku na konci vety.

Tip: Prízvuk je vždy na odlučiteľnej predpone. V tom sa dá chyba len ťažko urobiť.

Der König, der sein liebes Kind vor dem Unglück gern bewahren wollte, ließ den Befehl ausgeben, dass alle Spindeln im ganzen Königreiche verbrannt werden sollten. An dem Mädchen wurden die Gaben der weisen Frauen sämtlich erfüllt, denn es war so schön, sittsam, freundlich und verständig, dass es jedermann, der es ansah, liebhaben musste.

Es geschah, dass an dem Tage, wo es gerade fünfzehn Jahre alt ward, der König und die Königin nicht zu Haus waren und das Mädchen ganz allein im Schloss zurückblieb. Da ging es überall herum, sah sich Stuben und Kammern an, wie es Lust hatte, und kam endlich auch an einen alten Turm. Es stieg die Wendetreppe hinauf und gelangte zu einer kleinen Türe. In dem Schloss steckte ein verrosteter Schlüssel. Als das Mädchen ihn umdrehte, sprang die Türe auf. In dem kleinen Stübchen saß eine alte Frau und spann mit einer Spindel emsig ihren Flachs.

„Guten Tag, du altes Mütterchen“, sprach die Königstochter, „**was*** machst du da?“

„Ich spinne“, sagte die Alte und nickte mit dem Kopf.

„Was **ist*** das für ein Ding, das so lustig herumspringt?“ sprach das Mädchen, nahm die Spindel und wollte auch spinnen. Kaum hatte sie aber die Spindel angerührt, so ging der Zauberspruch in Erfüllung, und sie stach sich damit in den Finger.

In dem Augenblick aber, wo sie den Stich empfand, fiel sie auf das Bett nieder, das da stand, und lag in einem tiefen Schlaf. Und dieser Schlaf verbreitete sich über das ganze Schloss: der König und die Königin, die eben heimgekommen waren und in den Saal getreten waren, fingen an einzuschlafen, und der ganze Hofstaat mit ihnen. Da schliefen auch die Pferde im Stall, die Hunde im Hofe, die Tauben auf dem Dache, die Fliegen an der Wand, ja, das Feuer auf dem Herde flackerte, ward still und schlief ein, und der Braten hörte auf zu brutzeln, und der Koch, der den Küchenjungen, weil er etwas falsch gemacht hatte, an den Haaren ziehen wollte, ließ ihn los und schlief. Und der Wind legte sich, und auf den Bäumen vor dem Schloss regte sich kein Blättchen mehr.

* Was? (Čo?)

Was ist das?

Čo je to?

Was arbeitest du da?

Čo tu vytváraš?

Was sagst du?

Čo hovoríš?

Was ist es, das ich holen soll?

Čo je to, čo mám priniesť?

Was ist sein Vater?

Čím je jeho otec?

Gramatika: Pomocou *was* sa na niečo pýtame, napr. na činnosť.

Tip: Jednoslovnú vetu *Was?* nikdy nepoužívame.

Kráľ chcel svoje drahé dieťa uchrániť pred nešťastím, vydal teda rozkaz spáliť všetky vretená v celom kráľovstve. Dary sudičiek sa do jedného vyplnili, dievča bolo také krásne, cudné, láskavé a rozumné, že každý, kto ho uvidel, musel ho mať rád.

Stalo sa, že práve na deň jej pätnástych narodenín nebol kráľ s kráľovnou doma a dievčina ostala v celom zámku sama. Chodila všade dookola, dívala sa do komnát a do komôr podľa ľubovôle, až napokon prišla k starej veži. Vystúpila po točitých schodoch a ocitla sa pri malých dverách. Zo zámku trčal hrdzavý kľúč. Keď ním dievčina otočila, dvere sa rozleteli. V malej izbičke sedela stará žena a usilovne priadla ľan na kolovrátku.

„Dobrý deň, stará matička,“ ozvala sa kráľovská dcéra, „čo to robíš?“

„Pradiem,“ odvetila starena a pokývala hlavou.

„Čo to je za vec, ktorá tak veselo poskakuje?“ spýtala sa dievčina a siahla po vretene, lebo aj ona chcela priať. Sotva sa ho však dotkla, vyplnilo sa kúzelné zariekadlo a ona sa pichla do prsta.

V okamihu, keď pocítila pichnutie, spadla na posteľ, ktorá tu stála a upadla do hlbokého spánku. A spánok sa rozšíril po celom zámku. Kráľ a kráľovná, ktorí práve prišli domov a vkročili do sály zaspali a s nimi celý dvor. Usnuli aj kone v stajniach, psy na dvore, holuby na streche, muchy na stene, dokonca aj oheň, ktorý blčal v sporáku, sa utíšil. Pečienka sa prestala škvariť a kuchár, ktorý chcel kuchtíka za akýsi nepodarok vyťahovať za vlny, ho pustil a zaspal. I vietor sa utíšil a na stromoch pred zámkom sa nepohol ani lístoček.

* Sein (byť)

Ich bin kein Prinz.

Nie som žiadny princ.

Sie ist eine Prinzessin.

Je princezná.

Wir sind heute zusammen.

Dnes sme spolu.

Ihr seid nicht zu Hause.

Nie ste doma.

Der Lehrer ist seit gestern krank.

Učiteľ je od včera chorý.

Das ist eine Spindel.

To je vreteno.

Das ist die dreizehnte weise Frau.

To je trinásť sudička.

Gramatika: *Sein* je nepravidelné sloveso. *Das ist* sa používa na bližšie označenie veci alebo osoby.

Tip: Nič nepomáha, iba sa naučiť jednotlivé tvary.

Rings um das Schloss aber begann eine Dornenhecke zu wachsen, die jedes Jahr höher wurde und endlich das ganze Schloss umzog und darüber hinaus wuchs, dass gar nichts mehr davon zu sehen war, selbst nicht die Fahne auf dem Dach. Es verbreitete sich aber die Sage in dem Land von dem schönen schlafenden Dornröschen, wie die Königstochter genannt wurde. Und so kamen von Zeit zu Zeit **Königssöhne*** und wollten durch die Hecke in das Schloss dringen. Es gelang ihnen aber nicht, denn die Dornen hielten die Hecke fest zusammen, wie wenn sie Hände hätten, und die Jünglinge blieben darin hängen, konnten sich nicht wieder losmachen und starben eines jämmerlichen Todes.

Nach langen, langen Jahren kam wieder einmal ein Königssohn in das Land und hörte, wie ein alter Mann von der Dornenhecke erzählte, es sollte ein Schloss dahinter stehen, in welchem eine wunderschöne Königstochter, Dornröschen genannt, schon seit hundert Jahren schlief, und mit ihr schlief der König und die Königin und der ganze Hofstaat.

Er wusste auch von seinem Großvater, dass schon viele Königssöhne **gekommen wären*** und versucht hätten, durch die Dornenhecke zu dringen, aber sie wären darin hängengeblieben und eines traurigen Todes gestorben.

Da sprach der Jüngling: „Ich fürchte mich nicht, ich will hinaus und das schöne Dornröschen sehen.“ Der gute Alte mochte ihm abraten, wie er wollte, er hörte nicht auf seine Worte.

Nun waren aber gerade die hundert Jahre verflossen, und der Tag war gekommen, wo Dornröschen wieder erwachen sollte. Als der Königssohn sich der Dornenhecke näherte, waren es lauter große schöne Blumen, die taten sich von selbst auseinander und ließen ihn unbeschädigt hindurch, und hinter ihm taten sie sich wieder als eine Hecke zusammen. Im Schlosshof sah er die Pferde und scheckigen Jagdhunde liegen und schlafen, auf dem Dache saßen die Tauben und hatten das Köpfchen unter den Flügel gesteckt.

* **Bez člena**

Von Zeit zu Zeit kamen (...) Königssöhne.

Z času na čas prišli kráľoviči.

Vögel haben Federn.

Vtáci majú perie.

Tiež možné:

*Von Zeit zu Zeit kamen **die** Königssöhne.*

Z času na čas prišli kráľoviči.

Gramatika: Ak ide o zovšeobecnenie, člen sa nepoužíva

Tip: Nezúfajme, chce to čas, aby sme sa naučili používať členy podľa citu.

Okolo zámku začalo rásť trnie, ktoré bolo každý rok vyššie, až napokon pohltilo celý zámok a rástlo ďalej, takže z neho nebolo vidieť vôbec nič, dokonca ani vlajku na streche. Krajinou sa niesol chýr o krásnej spiacej Šípkovej Ruženke, ako kráľovskú dcéru nazvali. A tak z času na čas prichádzali kráľoviči a cez trnie chceli preniknúť do zámku. Ale nedarilo sa im to, pretože trne držali kríky tak pevne akoby mali ruky a mládenci v nich ostali visieť, nemohli sa vyslobodiť a umierali strastiplnou smrťou.

Po dlhých, predĺhých rokoch prišiel do krajiny kráľovič a počul, ako starý muž rozpráva o trnistej húštine, za ktorou stojí zámok, v ktorom už sto rokov spí čarokrásna kráľovská dcéra Šípková Ruženka a s ňou tam spí aj kráľ a kráľovná, a celý dvor.

Od svojho starého otca vedel, že prišli už mnohí kráľoviči, ktorí sa pokúsili cez trnie preniknúť, ale zostali v ňom visieť a zomreli smutnou smrťou.

svojho starého otca vedel, že prišli už mnohí kráľoviči, ktorí sa pokúsili cez trnie preniknúť, ale zostali v ňom visieť a zomreli smutnou smrťou.

Teraz však uplynulo práve sto rokov a nadišiel deň, keď Šípková Ruženka mala opäť precitnúť. Keď sa kráľovič priblížil k trniu, bolo na ňom veľa krásnych veľkých kvetov, ktoré sa pred ním samy rozostúpili a nezraneného ho vpustili, aby sa za ním opäť ako krovie zavreli. Na zámockom dvore videl ležať a spať kone a strakaté lovecké psy, na streche sedeli holuby a hlavičku mali schovanú pod krídlom.

* Nepriama reč (2)

Der Großvater erzählte uns, dass viele Königssöhne schon gekommen seien und es versucht haben, aber seien in der Dornenhecke hängen geblieben.

Dedko nám rozprával, že už prišlo veľa kráľovičov a pokúšali sa prejsť cez trnie, ale ostali v ňom visieť.

Er sagte, dass er sie schon immer geliebt hätte und zu ihr ziehen würde.

Povedal, že ju vždy miloval a že by sa k nej nastáhoval.

Gramatika: Pomocou nepriamej reči sa vyjadruje mienka niekoho iného. Pritom sa najčastejšie používa tvar konjunktívu (oba tvary). Tvary konjunktívu I sa tvoria z prítomného času. Tvar *haben es versucht* nie je jednoznačný, preto sa uprednostní tvar *hätten es versucht*.

Tip: Zapamätajte si hlavne tvary konjunktívu týchto sloves: *haben, werden, können a müssen*.

Und als er ins Haus kam, schliefen die Fliegen an der Wand, der Koch in der Küche hielt noch die Hand, als wollte er den Jungen anpacken, und die Magd saß vor dem schwarzen Huhn, das sollte gerupft werden. Da ging er weiter und sah im Saale den ganzen Hofstaat liegen und schlafen, und oben bei dem Throne lagen der König und die Königin. Da ging er noch weiter, und alles war so still, dass einer seinen Atem hören konnte, und endlich kam er zu dem Turm und öffnete die Türe zu der kleinen Stube, in welcher Dornröschen **schlief**.*

Da lag es und war so schön, dass er die Augen nicht abwenden konnte, und er bückte sich und gab ihm einen Kuss. Wie er es mit dem Kuss berührt hatte, schlug Dornröschen die Augen auf, erwachte und blickte ihn ganz freundlich an. Da gingen sie zusammen herab, und der König erwachte und die Königin und der ganze Hofstaat und sahen einander mit großen Augen an. Und die Pferde im Hof standen auf und rüttelten sich; die Jagdhunde sprangen und wedelten; die Tauben auf dem Dache zogen das Köpfchen **unterm*** Flügel hervor, sahen sich um und **flogen*** ins Feld; die Fliegen an den Wänden krochen weiter; das Feuer in der Küche erhob sich, flackerte und kochte das Essen; der Braten fing wieder an zu brutzeln; und der Koch gab dem Jungen eine Ohrfeige, dass er schrie; und die Magd rupfte das Huhn fertig.

Und da wurde die Hochzeit des Königssohns mit dem Dornröschen in aller Pracht gefeiert, und sie lebten vergnügt bis an ihr Ende.

* Splynutie

*Die Tauben zogen das Köpfchen **unterm** Flügel hervor.*

Holubi vytiahli hlavičku spod krídla.

Nachm *Essen gehen wir spazieren.*

Po jedle ideme na prechádzku.

*Wir bringen dich **ins** Krankenhaus und gehen dann **zur** Party.*

Vezmeme ťa do nemocnice a potom pôjdeme na večierok.

Beim *Metzger holte er sich eine frische Pferdewurst.*

V mäsiarstve si kúpil čerstvú konskú salámu.

Am *30. Juli feiert meine Frau ihren Geburtstag.*

30. júla moja žena oslavuje narodeniny.

Gramatika: K splynutiu predložky a člena dochádza vtedy, keď je člen neprízvučný.

K splynutiu najčastejšie dochádza v hovorovej reči, v mnohých prípadoch sa to považuje za znak hovorovej reči.

Tip: Členy by sa mali používať v prípade, keď nasleduje vedľajšia veta alebo spresňujúce slovo, napr.:

*Sie gingen **in das** Haus, das sie kaufen wollten.*

Vošli do domu, ktorý chceli kúpiť.

*Er geht **auf das** Matthias-Lerch-Gymnasium.*

Chodí na na Gymnázium Matyáša Lercha.

Ale:

*Er geht **aufs** Gymnasium.*

Chodí na gymnázium.

Keď vošiel dovnútra, muchy spali na stene; kuchár v kuchyni držal ruku vo vzduchu, ako chcel chytiť chlapca; slúžka sedela pred čiernou spiepkou, ktorú mala ošklbať. Išiel ďalej a v sále videl ležať a spať celý kráľovský dvor a hore na tróne ležali kráľ a kráľovná. Išiel ešte ďalej a všade bolo tak ticho, že mohol počuť vlastný dych. Konečne prišiel k veži a otvoril dvere malej izbičky, kde spala Šípková Ruženka.

Ležela tu a bola taká krásna, že od nej nemohol oči odtrhnúť. Sklonil sa k nej a pobožkal ju. Ako sa jej pri bozku dotkol, Šípková Ruženka otvorila oči, precitla a milo sa naňho pozrela. Spoločne zišli dolu a kráľ i kráľovná sa prebudili a s nimi celý dvor a prekvapene sa na seba dívali. A kone v stajni vstali a otriasli sa; lovecké psy vyskočili a zavrteli chvostom; holuby na streche vytiahli hlavičku spod krídel, rozhliadli sa a rozleteli sa na pole, muchy pokračovali v lezení po stene; oheň v kuchyni sa rozhorel, zaplápolal a varil jedlo; pečienka sa opäť začala škvariť a kuchár vlepil chlapcovi zaucho, až vykrikoval; slúžka ošklbala spiečku.

A tak sa so všetkou pompou slávila svadba kráľoviča so Šípkovou Ruženkou a žili spolu šťastne až do konca.

* Silné a slabé slovesá

Die Flamme flatterte.

Oheň plápolal.

Der Braten brutzelte.

Pečienka sa škvarila.

Die Magd rupfte das Huhn.

Slúžka šklbala kurča.

Er redete zu ihm.

Hovoril k nemu .

Die Tauben flogen (fliegen) auf das Feld.

Holuby leteli na pole.

Die Fliegen krochen (kriechen) weiter.

Muchy ďalej liezli.

Das Feuer erhob sich (sich erheben).

Oheň vzplanul.

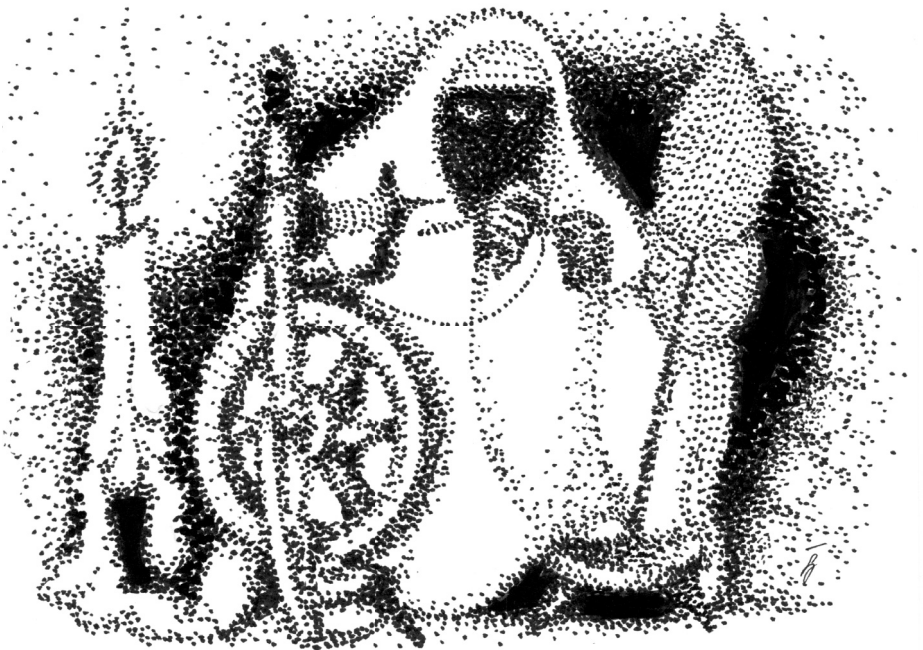
Gramatika: Slovesá triedy t (iný názov: slabé, resp. pravidelné slovesá) tvoria préteritum s *-t/-te*. Slovesá samohláskovej triedy (iný názov: silné, resp. nepravidelné slovesá) menia v préterite samohlásku v kmeňovej slabike.

Tip: Nič nepomáha, iba sa naučiť jednotlivé tvary.

Textverstehen

Fragen

1. Warum werden eigentlich weise Frauen zu dem Fest eingeladen?
2. Warum lässt der König nicht noch einen weiteren Teller anfertigen?
3. Warum kann die weise Frau den Spruch der anderen nicht außer Kraft setzen?
4. Es ist seltsam: Im ganzen Königreich lässt der König die gefährlichen Spindeln verbrennen, aber die Spindel im Schloss vergisst man. Was kann man darauf erwidern?
5. Das einzige Kind hat Geburtstag, doch die Eltern sind nicht zu Hause. Versuchen Sie eine Erklärung. Denken Sie daran, wie alt das Mädchen geworden ist.
6. Wer ist eigentlich schuld daran, dass sich die Königsstochter sticht?
7. Warum sterben so viele unschuldige junge Prinzen?

Porozumenie textu

Otázky

1. Prečo vlastne boli na slávnosť pozvané sudičky?
2. Prečo kráľ nenechá vyrobiť ešte jeden tanier?
3. Prečo sudička nemôže zrušiť ortiel druhej sudičky?
4. Je to zvláštne: Kráľ nechá spáliť všetky vretená v celej kráľovskej ríši, ale na vretená v zámku sa zabudne. Čo sa dá nato povedať?
5. Jediné dieťa má narodeniny, ale rodičia nie sú doma. Pokúste sa o vysvetlenie. Zohľadnite, koľko malo dievča rokov.
6. Kto je skutočne vinný, že sa kráľovská dcéra pichne do prsta?
7. Prečo zomrie tak veľa nevinných mladých princov?

